

Реферат на тему: "Природа сатири і гумору у творчості О. Вишні"

Остап Вишня

Реферат на тему:

Природа сатири і гумору у творчості О. Вишні

"Мабуть, з часів Котляревського не сміялась Україна таким життєрадісним, таким іскрометним сонячним сміхом, яким вона засміялась знову в прекрасній творчості Остапа Вишні", — писав Олесь Гончар. Справді Остап Вишня — гуморист і сатирик для мільйонів читачів. Він зміг у мудрих і працьовитих, дотепних і кмітливих, щирих і безпосередніх героях своїх творів втілити риси характеру українського народу, передати його ментальність. Тому багатьох струн людської душі торкало і торкає вишнівське мудре, щире, дотепне слово.

Творча палітра Остапа Вишні досить різноманітна: це і лагідна, м'яка усмішка, сповнена любові і приязні до людини, й ущипливий дотеп, коли йдеться про безгосподарність, лінощі, безвідповідальність, неуцтво. Сам письменник розмірковував так: "Що треба, щоб мати право з людини посміятися, покепкувати, навіть насміятися з своєї, рідної людини?.. Треба — любити людину. Більше, ніж самого себе". В цих рядках — весь Остап Вишня, його громадське та письменницьке кредо, його стиль та творча манера.

Звідси — той своєрідний жанр м'якої, незлобивої, виховної усмішки. Усмішки, а не фейлетону, де необхідна категоричність та різкість, завдання якого — викликати огиду та осуд; не нищівного памфлета, де сила та пристрасть викриття поєднується із злою іронією та сарказмом...

Збагнувши народнопоетичну стихію, навчаючись в Котляревського та Гоголя, глибоко шануючи Чехова та Стефаника, благоговіючи перед генієм Пушкіна та Белінського, творчо використовуючи спадщину Шевченка і Салтикова-Щедріна, Остап Вишня став творцем нового гумористичного жанру—веселої, дотепної, саме вишневої усмішки.

В своїй багатогранній творчості Остап Вишня звертається до жанру фейлетону та памфлета, гуморески та нарису, усмішки-жарту, усмішки-оповідання, усмішки-статті та рецензії.

Його улюбленими прийомами є інтимна розповідь від першої особи, персоніфікація, композиційне використання сну, контрастне порівняння, викриття — від зворотного.

Письменник щедрий на гротеск і приховану іронію та їдкий саркастичний сміх. Гуморист влучно використовує народні дотепи, прислів'я, крилаті слова, вдається до діалектизмів, фонетичної зміни російських слів, професійної термінології, архаїзмів, іншомовних слів, творить свої слова і особливо викривальні прозивні імена.

Всі його гуморески насичені розмовною лексикою, розповідними інтонаціями.

Творчість Остапа Вишні позначена самобутністю та оригінальністю, непідкупною щирістю та людяністю.

В чому ж і як проявилась ця самобутність нашого гумориста?

Як письменник Остап Вишня виріс і сформувався на благодатному ґрунті народнопоетичної творчості. Він наче увібрав у себе народні думи та прагнення, соковиту розмовну мову з іскристим гумором та влучними дотепами, чарівними піснями та незлобивим сміхом.

Визначальні особливості гумору О. Вишні — багатство відтінків і барв комічного, по-народному оковита мова, своєрідно діалогізований виклад дії, мудрий, іронічно-усміхнений погляд оповідача на порушені проблеми. Дотепні й художньо неповторні діалоги — один із основних засобів характеристики й оцінки персонажів. Діалогам притаманні неоднозначність, життєво-змістова наповненість, колоритність; у них — і безпосередня інформація про людину, обставини дії, комічну ситуацію, й авторська оцінка зображуваного. Власне, вони надають змістово-художньої поліфонічності усмішкам митця.

Високо цінуючи влучний дотеп, кмітливе слово, Остап Вишня надавав великої ваги й жанровим сценкам, "моментальним" епізодам, що вимальовувались у діалогах та полілогах його персонажів.

Відтворюючи ситуаційні й мовні багатства ярмаркових спілкувань, сформовані протягом століть звичаї торговельних перемовин, із неодмінним жартом, комічним словом, веселим ставленням до всіляких гризот-незлагод, автор разом із тим поетизував кмітливість, мудрість українського люду. Напевно ж, він відчував і щиру потребу показати невичерпні джерела гумору, його народні витoki.

Загалом в Остапа Вишні багатий і різноманітний арсенал лексико-стилістичних засобів, сюжетних, ситуаційних прийомів, що визначають мистецьку своєрідність його усмішок, фейлетонів, оповідань. Він майстерно застосовує, зокрема, прийом зіставлення та поєднання в межах одного твору різних лексичних "шарів" і стилів — побутової і політичної, літературної і ділової, "протокольної-канцелярської мови, Стилю високого, ліричного й буденного. Джерело таких мовностилістичних прийомів і засобів — мовна практика народу, літературна класика, найперше — І. Котляревський, Т. Шевченко, М. Гоголь.

Для викриття негативних явищ автор знаходить ефективну зброю сатири. Він творить гротескно-фантастичні сцени, де "входящі" та "виходящі" папери стають персоніфікованими учасниками бюрократично-канцелярського дійства ("Не викрутяться"); вдається до іронічного зіставлення знівельованого канцелярського стилю з живим народним мовленням ("Отака мати..."). Усмішки О. Вишні засвідчують розмаїття художніх форм, неповторність гумористичного письма. І в жанровому розумінні слід говорити не тільки про усмішки, письменник так само активно виступає у жанрі фейлетону й малого фейлетону, як твору документального, а також гумористичного оповідання ("Село згадує", "Дід Матвій", "Ярмарок").

Славу народного письменника Остапові Вишні принесли твори, в яких іскриться

весняними барвами викривальний і життєствердний сміх. І все ж слушно буде відзначити: автор усмішок, фейлетонів чи оповідань — не тільки викривач, його таланту притаманна поетичність в осягненні світу, ніжність і лагідність у ставленні до людини, до природи.

Внесок Остапа Вишні в розвиток української літератури вагомий, письменник був справжнім новатором, першим, хто прокладав шлях українській сатирі та гумору за нових умов, часто для цього жанру вкрай несприятливих, що й відбилося на життєвій і творчій долі майстра слова.

Література

1. Бугляй Ю. Володар світу. – К., 1985.
2. Дузь І. Остап Вишня: Літературний портрет. – К., 1982.
3. Остап Вишня. – В кн.: Бернадські Н., Задорожна С. Українська література. – К., 1995.
4. Остап Вишня. – В кн.: Історія української літератури ХХ століття. Кн. 2. – К., 1994.